

DELAVEC

Glasi Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.

Stane posamezna št. 75 p, mesečno 3 Din, celoletno 35 Din. — Za člane izvod po 60 p,

Oglasi: prostor 1×55 mm 1:50 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani, ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Pametni predlogi.

Zadnje čase smo sprejeli več predlogov kako naj uredimo delo v Strokovni komisiji in kako naj spopolnimo »Delavca«, da bo vedno bolj odgovarjal našim, ki jih delavski pokret ima in ki vedno bolj naraščajo.

Pred vsem naj izrazimo svoje veselje nad tem, da se oglašajo vedno več sodelavcev, ki stremijo za tem, da se naše organizacije spopolnijo. To je dobro znamenje in mi želimo samo to naj bo sodelavcev in predlogov vedno več.

Seveda mnogokrat kakega predloga ni mogoče popolnoma upoštevati, ker si mnogi predlogi med seboj nasprotujejo.

Naj navedemo samo en primer, glede pisave »Delavca«. Iz onih krajev in iz onih organizacij, kjer so komunisti (neodvisni) razbili naše organizacije prihajajo energične zahteve naših članov naj po komunistih z vso silo udarimo.

Od tam pa kjer so organizacije še enotne pa žele, da bi tega vprašanja preveč ne forsirali.

Tukaj je gotovo težko ustreči obema predlogoma. In uredništvo se mora prilagoditi temu položaju tako, da piše za one organizacije kjer jih skušajo nasprotniki razbiti, tam moramo organizacije braniti, tam pa kjer puščajo naše organizacije v miru, pa puščamo tudi mi njih v miru.

Tako so začeli komunisti zadnje čase napadati kovinarsko organizacijo. Zdravo so hoteli napraviti na Jesenicah, v Ljubljani so pa sklicali kar shod z namenom, da razbijejo ljubljansko podružnico.

Če jim to ni uspelo in če so se pri tem razbojniškem delu do krvavega urezali, potem je to pripisovati visoki zavednosti kovinarjev.

In tu nastaja vprašanje ali ima kdo pravico zabraniti da kovinarii svojo organizacijo ne smejo »braniti« tudi potom »Delavca« ki je njihov služben list, katerega v redu plačajo itd.

Če je obramba kovinarjev mogoče včasih nekoliko preostra, kdo se bo temu

čutil? Oni se zavedajo, da je njihova organizacija v letošnjem poletju napela vse moči, da ustavi val reakcije. Celotno poletje je bila v neprestanem boju, izdala je skoro milijon kron podpore bojujočim se članom.

Kdo jim bo potem zameril če sedaj na jesen, ko so boji za hip prenehali pridejo komunisti in jim hočejo razbiti tisto organizacijo, ki jih je obvarovala pogube, če to organizacijo z vsem ognjem branijo?

Pa takih vprašanj je mnogo, ki jih je treba resno premlevati in upoštevati vse okolščine.

Vsi naši uvodniki v »Delavcu« so bili pravi izraz razmer v katerih živimo. Imamo na razpolago prav mnogo priznanj od najbolj kompetentnih sodrugov in od prav mnogih organizacij, da je smer lista izvrstna.

Kdor bi nam očital, da smo vodili osebni boj ali politični boj ta bodisi, da lista ni čital ali se je pa pustil nalujskati od elementov, ki stoje izven naših organizacij, in ki iščejo prilike, kdaj jim bodo škodovali.

Da nas taki nasprotniki ne bodo hvallili je več ko razumljivo, in bilo bi tudi slabo znamenje in žalostno spričevalo, če bi nas.

Na splošnem bomo pa glede pisave lista in glede delovanja strokovnih organizacij priredili v najkrajšem času pismeno anketo z vprašalnimi polami in upamo, da bomo na ta način najlažje spopolnili naše delovanje, ker bomo dobili želje vsega članstva na upogled.

To razpravo smo napisali z ozirom na resolucije, ki smo jih dobili iz celiskega okrožja in od osrednjega društva kemičnih delavcev.

S predlogi omenjenih organizacij se strinjamo in prosimo, naj nas vedno opozore na vse nedostatke.

Z sodelovanjem članstva bomo naše delovanje najlažje spopolnili, zato prosimo tudi druge organizacije za slične nasvete.

Svetovni gospodarski pregled.

V svetovni gospodarski politiki se v zadnjih mesecih ni popolnoma ničesar storilo, kar bi imelo namen poravnati razdrapano gospodarsko razmere. Zamotano reparacijsko vprašanje vedno boli in boli pritiska na posamezne države. Izravnava medzavezniških dolgov visi še vedno nerešena v zraku, isto je s stabilizacijo nestalnih denarnih vrednot. Valute posameznih držav skačejo nes pametno — posledica tega je gospodarska nesigurnost in kritični položaji. Države se boje ena

druga, ena zapira vrata pred drugo. Zedinjene države so n. pr., da obvarujejo svoje gospodarsko stanje, navile uvozno carinsko tarifo tako visoko, da se same čudijo kako je to mogoče. Ameriki sledi Anglija. Posebno simpatizira z enako politiko nova angleška vlada konservativcev, ki že izdeluje načrt za varnostno carino in prepoved uvoza za tuje blago. Tudi Španija in Jugoslavija sta ukrenili potrebne korake, da preprečita stalno padanje svojega denarja.

Vkljub neodločnosti in nedostatkom, ki jih vidimo v svetovni politiki, je gospodarsko življenje še kolikor toliko živahno. V nekaterih državah zaznamujejo celo napredek.

Posebno živahno je gospodarsko življenje v Ameriki. Središče te živahnosti je letošnja izborna žetev. Cene žita padajo v kljub temu pa je dobiček kmetov isti, da celo višji, nego je bil lansko leto. K istemu, ali še celo višjemu dobičku so pripomogle nesramno nizke mezde. Mezde poljskega delavstva so bile letošnje leto naravnost obupne. — delavstvo je delalo skoraj zastoni. Posebno je kriva temu brezposelnost. Banke so v kljub nizkim žitnim cenam poslovale normalno.

Produkcija avtomobilov je v zadnjem času dosegla višek. Tudi železna industrija ima velikanska naročila. Zadnje stavke rudarjev in železničarjev so pripomogle k ogromnemu napredku v splošnem produciranju. Železna, jeklena, kakor tudi bombažna in volnena industrija bo kmalu dosegla isto produkcijsko višino, kakor jo je imela pred vojno. Lesna produkcija že danes presega predvojne številke, medtem ko čevljiarska industrija peša. Cene surovin rastejo, s tem seveda cene blaga. Tudi stavbena podjetnost ne zaostaja za industrijo. Brezposelnost popušča. Mezde se stopnjevaje zvišujejo.

Anglija je nastopila pot napredovanja. Posebno se to opaža v železni industriji. Izdelava surovega železa je dosegla produkcijsko višino leta 1920., kar je še vedno le 50% predvojne produkcije. Številno plavžev se množijo. Uvoz surovin je dosegel predvojno višino. Zvišal se je uvoz bombaža in to za približno 20% predvojnega uvoza. Trgovska bilanca je ugodna kljub temu, da se je uvoz znatno zvišal, ker je še vedno izvoz mnogo večji nego uvoz. Akcije oljnat in gumove industrije se dvigajo. Poslovanje bank je normalno, dasi so se obrestne mere znižale in cene blaga vedno padajo. Kakor vse kaže, bo ostala Anglija še vedno banke sveta. Delavske mezde se stalno znižujejo. Med rudarji zopet tli iskra nezadovoljstva isto je pri poljskih in neizučnih delavcih. Brezposelnost pojema, vendar pa je armada brezposelnih še vedno velikanska.

Francoski finančni položaj visi na niti. Njen denar hodi križevo pot. Mnogo je kriva temu neuspela reparacijska politika ki bo lahko privedla do prepada Nemčiji z Francijo vred, če Francija svoje smeri ne bo spremenila. Sicer pa je gospodarski položaj precej ugoden, industrija ima dovolj naročil, prave brezposelnosti ni. Cene življenjskim potrebščinam padajo, medtem ko cene surovinam

raščajo, kar pomeni da se bodo cene izdelkom kmalu zvišale.

Nemčija stoji pred prepadom. Postala ni le revna, grozi ji poleg tega tudi brezposelnost. Rapidno padanje nemške marke grozovito učinkuje na splošno gospodarsko življenje. Delavno ljudstvo preživlja grenke ure. Finančni položaj je naravnost obupen. Vkljub rapidnemu padcu marke izvoz le malo napreduje. Tekstilna in usnjarska industrija, kakor tudi izdelava življenskih potrebščin in fabrikacija tobaka, se nahajajo v jako težkem položaju. Cene izdelkom niso le domačim previsoke, marveč tudi inozemcem. Poleg tega pa se nahaja Nemčija še v težkih kreditnih razmerah boriti se mora z nabavo deviz in surovin. Nemčija stoji toraj tudi pred velikansko brezposelnostjo, ker manjka njeni industriji novih naročil, posebno v kemični in kovinarski stroki.

V Italiji so prevzeli vlado fašisti, in to v momentu, ko se nahaja država v najhujših gospodarskih škripcih. Državni deficit znaša sedem milijard lir. Kurz dolarja in angleškega šterlinga brzo raste, česar posledica je, da se cene uvoženega blaga dan za dnevom draže. Življenske potrebščine so danes 41—2krat dražje kot pa pred vojno, to je tudi mnogo višje nego leta 1920. Brezposelnost je nekoliko pojenjala. Veliko je bilo povpraševanje po poljskih delavcih. Tekstilna industrija se je nekoliko poživela in s tem pripomogla k znižanju števila brezposelnih. Ven-

dar pa je v Italiji še vedno 300.000 brezposelnih.

Belgija napreduje v kovinski industriji, toda predvojne produkcije še ni dosegla. Cene življenskim potrebščinam se dvigajo, ker pada vrednost njenega denarja. Industrijske akcije stoje dobro, kar je znak ugodne konjunktore. Brezposelnost je v zadnjih mesecih padla.

V Rusiji se je državna veleindustrija preobrazila in to na bazo trgovine. Mala industrijska podjetja so se predala v posest zasebnikom. Upostavilo se je zopet kreditno poslovanje. Poleg državne banke in zadružne banke se je osnovala na napol zasebni podlagi industrijska banka. Tudi borze in seimi so začeli poslovati. Davki se ne plačujejo več v naturalijah, marveč zopet v denarju. Odrto in jako važno je še vprašanje ali se naj pri teh napravah udeleži tudi tuji kapital ali ne. Vrše se razna pogajanja, in sicer v prvi vrsti s Francijo. Letošnja žetev je zopet jako neugodna, radi česar je ostal gospodarski položaj neizpremenjen — glad ima še vedno glavna besedo. Cene blaga, ki so se v poletju nekako stabilizirale, se zopet dvigajo. Ruska posojila, ki se glase na zlato so se v inozemstvu dvignila, medtem ko papirnati rubeli iako hitro pada. Vprašanje je tudi, ali bo mogoče Rusiji za to zimo importirati tuje blago ali ne. Produkti, ki jih Rusija izvažajo, so iako minimalni.

Splošna strokovna organizacija za Slovenijo.

Plenarna seja Strokovne komisije, ki se je vršila 27. avgusta t. l. je odobrila ustanovitev Splošne strokovne organizacije za Slovenijo. Že dolgo smo čutili potrebo za ustanovitev take organizacije posebno vsled tega, ker zveza Strokovne komisije nikakor ni bila popolna. V Strokovni komisiji so včlanjene vse važnejše stroke, medtem ko smo pogrešali zasebne nameščence in druge manjše stroke, ki si vsled svoje nerazvitosti ne morejo ustanoviti lastne strokovne organizacije.

Z ustanovitvijo Splošne strokovne organizacije se je dala možnost tudi majhnim, nerazvitim strokam (sluge, cestarji itd.), da se organizirajo. Organizacija obstoji iz strokovnih sekcij (sekcija zasebnih nameščenov, sekcija slug, sekcija cestarjev itd.) S tem ustrojem organizacije se posamezne stroke najprvo združijo v sekcijo, ki svoj upravni aparat s pomočjo celokupne organizacije mnogo lažje vzdržujejo, kakor pa, če bi n. pr. majhna stroka ustanovila svojo strokovno organizacijo z nekaj člani, ki bi bila že vnaprej obsojena v pogin. Vse sekcije skupaj tvorijo organizacijo, ki je neposredno podrejena Strokovni komisiji.

Socialna zakonodaja.

Delavski odsek pokrajinske uprave za Slovenijo.

Pri Oddelku za socialno politiko pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani je obstojal delavski odsek, ki je posredoval v mezdni sporih med delodajalcem in delojemalcem. Ta odsek je bil v vsej naši mizerni socialni politiki edini, ki je vsaj deloma in nepristransko zastopal delavske interese. Pred nedolгим časom je temu odseku naenkrat zmanjkalo kredita, radi česar je ustavil vsako nadaljnje posredovanje. Končno se je kredit

zopet dobil in odsek je zopet funkcional. Državnim delavskim institucijam zmanjka večkrat kredita.

Oddelek za socialno politiko pokrajinske uprave v Ljubljani pa je z dopisom z dne 17. oktobra t. l. opr. štev. V/16023-22 obvestil Delavsko zbornico za Slovenijo, da je ministrstvo za socialno politiko ukinilo v Sloveniji doslej običajni način posredovanja v mezdni gibanjih, — z drugimi besedami rečeno, da

je ukinilo delavski odsek. Ministrstvo utemeljuje to ukinitve s tem, da je naloga Inspekcije dela na temelju čl. 9., t. 6 zakona, da posreduje in preiskuje vzroke mezdni sporov med delodajalci in delojemalci.

Mi se s to utemeljitvijo nikakor ne moremo zadovoljiti, ker vemo, da Inspekcija dela nalogam, katere ji določa zakon še daleko ni kos. Inspekcija dela, posebno pri delodajalcih, nima nikake avtoritete in nikakega vpliva.

Zgodili so se slučajji, da je organizacija prosila za posredovanje pri Inspekciji dela. Če je Inspekcija dela pogajanje razpisala, pa se podjetniki niso odzvali. Pogajanje se je na tak način jako zavlačevalo, končno pa je moral posredovati vendarle delavski odsek, če smo hoteli, da se je pogajanje sploh izvedlo. S takim zavlačevanjem je bilo delavstvo oškodovano, ker je med tem draginja že zopet narastla. Inspekcija dela naj v prvi vrsti poskrbi za varnost v obratih, za higijeno, točno naj vodi delavsko statistiko; pogajanja v mezdni gibanjih pa naj ministrstvo pusti delavskemu odseku. Če se ministrstvo klicuje na razne zakone, to delavstvu popolnoma nič ne pomaga. Mi hočemo dejanj, ne pa suhih utemeljitev.

Radi tega protestiramo proti ukinitvi delavskega odseka in zahtevamo, da ministrstvo najprvo konstatira, če je Inspekcija dela zmožna soditi tudi mezdna pogajanja, ter ali je delavski odsek potreben ali ne. Ministrstvo bi nikakor ne smelo nasesti višjemu funkcionarju, ki je nasproten delavskim organizacijam in ki hoče vsled tega ukiniti delavski odsek. Delavske organizacije so tu in te bodo menda vendarle enkrat prišle v poštev, pri sklepanju o socialnih institucijah? Ali mislijo gospodje še dolgo paševati?

Delavsko zbornico pa pozivljamo, da ukrene vse, da se delavski odsek zopet upostavi.

Iz organizacij.

IZ STROKOVNE KOMISIJE.

Kongres brivskih pomočnikov.

Dne 29. in 30. novembra t. l. se bo vršil v Brodu na Savi zedinjevalni kongres brivskih pomočnikov. Ta kongres sklicuje Savez brivskih pomočnikov v Beogradu, ki je, kakor smo informirani, v rokah nezavisnih komunistov. Kongresa se bo udeležilo tudi Osrednje društvo brivskih pomočnikov za Slovenijo v Ljubljani, ki je včlanjeno v Strokovni komisiji za Slovenijo. S tem je obenem tudi član Glavnega delavskega saveza Jugoslavije v Beogradu ter amsterdamske strokovne internacionale.

Savez brivskih pomočnikov v Beogradu stoji na stališču moskovske — III. internacionale. Osrednje društvo brivskih pomočnikov za Slovenijo se torej nikakor ne more zediniti, če bi se kongres izrekel za III. internacionalo ako hoče ostati zvesto svojim dosedanjim načelom.

KEMIČNA STROKA.

Medvode - Goričane. Izredni občni zbor papirniških delavcev Medvode-Goričane se bo vršil v nedeljo, 3. decembra t. l. popoldne ob 3. uri v prostorih g. Lavtičarja na Verju. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročila blaginika in nadzorstva. 3. Situacijsko poročilo in organizacija. 4. Volitev načelstva oziroma od-

bora. 5. Volitev zastopnika in sklepanje o predlogih za kongres kemičnih delavcev v Sloveniji. 6. Raznoterosti. — Udeležba dolžnost! — Vodstvo podružnice kem. delavcev.

Moste pri Ljubljani. Dne 16. t. m. se je vršil po nalogu podružničnega odbora kem. del. v Mostah dobro obiskan strokovni shod v kemični tovarni zaposlenega delavstva. Na shodu se je prečitala in sprejela resolucija glede dolžnosti in reda v tovarni za obe strani. O položaju in resoluciji je poročal sodr. Svetek, kot zastopnik Strokovne komisije. Sodrugi v kemični tovarni v Mostah se danes zavedamo svojih dolžnosti, ki jih imamo pri delu in v organizaciji poleg dobro preizkušene podružničnega odbora.

Tajništvo Osrednjega društva kemičnih delavcev je sklicalo 18. t. m. strokovni shod kemičnih delavcev v Libojah, radi sedanje in bodoče neugodne situacije, ki grozi strokovno organiziranemu delavstvu. Na shodu je poročal tajnik Osrednjega društva. Udeležba shoda je bila srednja.

Dne 19. t. m. bi se moral na željo podružničnega odbora vršiti strokovni shod kemičnih delavcev v Zidanem mostu. Shod se radi premažne udeležbe ni mogel vršiti. Zato sodrugi in sodružice, z mlačnostjo in nerazsodnostjo proč! Če hočete dvigniti ugled mezdne delavca, se boste morali točno odzvati vsakemu klicu vaše stanovske organizacije. Opozarjamo vas, da sami kot člani zahtevate od podružničnega vodstva, da sklicuje javne seje mesečne shode, predavanja o socialni zakonodaji o higijeni itd. Poleg tega je pa dolžnost vseh tistih, ki ste dosedaj ležali doma v slami, da vendarle enkrat vstanete in pomagate vašemu bližnjemu, ki trpi vsled vaše mlačnosti.

Strokovno gibanje.

Tobačno delavstvo v Ljubljani

je vložilo spomenico za zboljšanje plače. V ta namen je bil sklican dne 17. novembra shod tobačnega delavstva, ki je bil izborno obiskan.

Več govornikov, med njimi ss. Šlosar, Svetek, Bernot in sodružica Kramarjeva, so utemeljevali opravičenost mezdnih zahtev.

Sprejete so bile tudi tozadevne resolucije, in sicer soglasno.

O resolucijah bomo v prihodnji številki napisali obširnejšo razpravo.

Pollakovo človekoljubje.

Krščansko-socialni Pollak je v svoji usnjarski tovarni »Indus« izvršil še zadnji akt maščevanja.

Kakor znano je krščansko-socialna »delavska« organizacija o tej tovarni potom tajne okrožnice (ki smo jo že priobčili) denuncirala svojega sodelavca, ki je bil organiziran v naši organizaciji. V tej okrožnici je namignila, da dotični sodrug mesto da bi v tovarni delal, je pa baje agitiral. Na podlagi te krščansko klerikalne ovadbe je bil dostični sodrug odpuščen.

Gospodu Pollaku pa to še ni bilo dovolj in je pričel odpuščati ali pa premeščati k slabjšemu delu vse one delavce o katerih je vedel, da so zavedni.

Ker je tiral stvar do skrajnosti, je nekaterim sodrugom zavrela kri in so sporočili g. ravnatelju, da naj s šikanami pre-

neha, ali pa naj jim dá knjižice, da gredo proč iz njegove tovarne.

Ta korak je bil gotovo preuranjen, zlasti še, ker je bil napravljen brez vednosti centrale usnjarijev in brez vednosti Strokovne komisije. A če ravno je bil ta korak napačen, vendar g. Pollak, če bi bil vsaj človek, ne bi tako brutalno izrabil prilike, da svoje delavce ugonobi.

Dal je knjižice in tudi naknadno, ko je zastopnik Strokovne komisije telefonično interveniral, ni hotel o zopetnem sprejetju delavcev nič vedeti. Sprejel je nekaj delavcev in delavk nazaj, a najbolj zavedni so pa ostali na cesti.

Prišli bodo časi, ko se bo gospod Pollak tega koraka kesal. Za enkrat naj pa le pokažemo, kakšen je krščanski socializem in klerikalizem takrat kadar je razkrinkan.

Delavci, spreglejte!

Razno.

Klerikalni delavski strokovni shod v Celju se bo vršil v veliki dvorani »Narodnega doma« v nedeljo, 26. novembra t. l. ob 9. dopoldne.

Klerikalci že pridno agitirajo za ta shod. Razpravljalo se bo baje o važnem delavskem, strokovnem vprašanju. Govoril bo g. Kremžar, načelnik Jugoslovanske strokovne zveze in pa dr. Gosar, kateremu pravijo, da je delavski poslanec. Za železničarje bo govoril znani verski fanatik Beltram.

Radovedni smo, kako bodo orisali razredni boj in kako si zamišljujejo združitev celokupnega proletariata na verski podlagi.

Program fašistovskih strokovnih organizacij.

Nasilje, ki so ga izvajali fašisti nad organiziranim italijanskim proletariatom je mnogo delavcev tako zaslepilo in omamilo, da so šli v tabor svojega največjega nasprotnika — v fašistovske strokovne organizacije. Jasno je, da to niso storili iz prepričanja, marveč iz bojazni in osebne dobičkaželjnosti. Pošteno plačilo ni ostalo. Vodja fašistov, ministrski predsednik Mussolini, je pred kratkim na nekem zborovanju obrazložil program fašistovskih strokovnih organizacij takole: Pod nobenimi pogoji ne dovoljujemo, da bi delavstvo stavkalo v državnih podjetjih ali podjetjih, v katerih se izdelujejo življenske potrebščine. Razredni boj je le lahko izjema, nikakor pa ne delavski program. Poleg interesa proletariata se morajo upoštevati tudi interesi produkcije, tehnike in države. Fašistovsko gibanje bo vedno pripravljeno sodelovati pri znižanju plač, če je to interes produkcije. Fašistovsko gibanje ni opora kakega posebnega gospodarskega sistema ali posebnega socialnega reda.

Kakor je iz tega razvidno, ne pridejo v tem programu mnogo v poštev načela, marveč edino taktična vprašanja, kako se bodo fašisti držali napram svojim gospodarjem, ki jih z mastnimi sredstvi zalagajo. Zadnja briga jim je potem delavstvo.

Nazaj k alkoholu kot rešitelju pred žitno poplavo. Kakor je znano, obstoja v Ameriki zakon, ki prepoveduje vsako točenje alkoholnih pijač. Isto tako je strogo zabranjena njih izdelava. Nasprotniki alkoholne propovedi, ki se nahajajo v vseh slojih, se trudijo na vse načine, kako bi vrgli to prepoved in vodijo svojo strupeno propagando po celi državi.

Minule volitve v senat, so se tudi vršile pod vplivom tega vprašanja. Kot glavni vzrok, da se odpravi alkoholna prepoved, navajajo letos ti alkoholni patroni — jako ugodno žetev. Pravijo, da ne vedo kam z žitom. Drugega izhoda ni, kakor da se začne z izdelavo piva in drugih alkoholnih izdelkov. Res čudno, ameriška gospoda ne ve kam z žitom, v Rusiji pa ljudstvo od glada umira. Resna slika krivična družabnega reda.

Amsterdamska internacionala proti fašistom. Mednarodna zveza strokovnih uniij (amsterdamska internacionala) je poslala italijanski vladi protestno noto, ker ne nastopi kakor bi morala proti divjanju fašistov, ki rušijo delavske kooperative, unijska podjetja in delavske tiskarne ter morijo člane in uradnike delavskih uniij. Brezbrižnost italijanske vlade napram takemu početju vzbuja vedno večje ogorčenje napram nji med mednarodnim delavstvom. V noti nadalje izvaja, da govori amsterdamska centrala v imenu 25.000.000 nji pridruženih delavcev, ki najenergičnejše protestirajo proti divjanstvu fašistov, ki more unijske delavce in rušijo njihovo lastnino. Nota našteva nadalje, da je italijanska vlada podpisala mednarodni dogovor, s katerim se zagotavlja delavstvu svoboda združevanja in aktivnosti na unijskem gospodarskem in političnem polju. Reakcionarni listi so proglasili noto za vmešavanje zunanega telesa v italijanske notranje zadeve in zahtevali od vlade, naj v tem smislu odgovori Amsterdamski Internacionali.

Kongres mednarodne zveze socialističnih telovadnih enot. Meseca julija se je vršil v Lipskem (Nemčija) mednarodni kongres zastopnikov socialističnih telovadnih in sportnih društev, na katerem so bile zastopane delavske telovadne in sportne ednote Nemčije, Češkoslovaške, Belgije, Francije, Finske, Italije, Švice in druge dežele. Internacionala teh socialističnih društev šteje danes nad milijon članov. Čehi imajo močno »Delavsko telovadno Jednoto« doma in ravno tako v Združenih državah. Čehi so menda edini slovanski narod, ki goji delavska telovadna in sportna društva v velikem obsegu. V Sloveniji je aktivna na tem polju Selošna Delavska Izobraževalna zveza »Svoboda«, ki ima v svoji sredi tudi nekaj sedaj že dobro izvežbanih telovadnih in športnih odsekov. V Rusiji pa goji telovadbo med delavskim ljudstvom sovjetska vlada, oziroma komisarijati, pod katerih področje spada socialna skrb in vzgoja.

UTRINKI.

Kapitalist, ki igra napram svojim delavcem usmiljenega brata dela to z namenom, da jih odvrne od boja za pravico.

Listnica uredništva.

Z 38. številko smo ustavili naš list kemičnim delavcem v Goričanah, ker bo odslej za tamošnje delavstvo prejemale list podružnica kem. del. v Medvodah. Da je podružnica v Medvodah ozir. sodr. Cvajner do danes prejemal samo 25 izvodov ozir. polovico prejšnje naročnine, je temu kriva vplačevalnica v Goričanah, ki je prejemale redno 50 izvodov, katerih polovico bi morala odstopiti, ker jih ni rabila, podružnici v Medvodah. Toliko v pojasnilo zaupnikom v Medvodah in Goričanah. **Uprava »Delavca«.**

Objava.

Poziv na naročbo! Koncem decembra izda »Slovenska socialna matica« pesniško zbirko: **Tone Seliškar: »Trbovlje«**. Vsakemu so lahko že znane pesmi našega najboljšega in najizrazitejšega predstavnika naše mlade umetniške generacije. V tej zbirki slika življenje sajastih in trpečnih bratov. Njegove pesmi, katerih je bilo nekaj objavljenih že v Kresu, in katere je pesnik sam že recitiral na raznih javnih umetniških večerih, so povsod zbudile navdušenje in pohvalo. Vse duševno in ročno delavstvo pozivljamo, da si nabavi to zbirko pesmi. V vsako družino mora Seliškarjeva pesniška zbirka »Trbovlje«. Kdor naroči knjigo najpozneje do 15. decembra in vpošlje denar naprej, prejme broš. Izvod samo za 30 K in vezan za 40 K. Opozorjamo, da bo po izdaji cena višja, vsled česar naj jih vsakdo takoj naroči. Na naročila brez denarja se ne moremo ozirati. Naročnina naj se pošlje na naslov »Slovenska socialna matica« Ljubljana. Osebnost jih morete naročiti v osrednjem tajništvu »Svobode«, Ljubljana, Židovska ulica 1. I. nadstr.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 21. novembra 1922.

Zedinjene države ameriške so se odločile da pošljejo k orientalski konferenci, ki ima nalogo končno veljavno rešiti vprašanje Bližnjega orientala in urediti odnose s tujimi državami svoja poslanika v Bernu in Rimu ter nekoga admirala, ki se pravkar mudil v Carigradu. Vsi trije ameriški zastopniki pa bodo prisostvovali konferenci le kot opazovalci. Sicer pa namerava Amerika glede vzhoda izvrševati politiko na svoje roke in bo sklepala pogodbe neposredno s Turčijo.

Zanimivo je, da so se ameriški pivci dvignili in zahtevali od predsednika Hardinga naj alkoholno prepoved razveljavi. Harding pa jim ni ustregel in tako bodo morali ameriški pivci srbati opojne pijače še nadalje na recept.

V Južni Afriki se pravkar odigrava strašna žalostna igra. Sodišče je začelo z izvrševanjem smrtnih obsodb upornih rudarjev. Angleži postopajo proti tem nesrečnejšem z vso brezobzirnostjo in krutostjo.

Na Daljnem vzhodu se je pred kratkim objavilo tudi kitajsko vprašanje v ostrejši luči. Da

bi kar vnaprej preprečile vsako osamosvojitveno akcijo Kitajske, so ji poslale velesile spomenico, v kateri ji prete, da jo proglase za roparsko državo, ako bo še kaj storila za svojo vojsko in mornarico.

Orientalna konferenca je bila včeraj otvorjena. Anglija in Francija sta se v glavnem sporazumeli glede njenega programa. Konferenco, ki so jo pričakovali zelo nestrpno, je otvoril švicarski zvezni predsednik Haab. Ta je v svojem nagovoru poudarjal veliko važnost te konference in se zahvaljeval za čast, da je bila konferenca prirejena v Švici, in sicer prvič na nevtralnih tleh. Govoril je z velikim optimizmom. Angleški delegat lord Curzon, je izrazil na podlagi svojih izkušenj pri drugih konferencah dvome o uspehu te konference. Zelo samozavestno je nastopil turški zastopnik Izmet paša, ki je naglašal, da je Turčija pokazala možnost življenja in dokazala, da je element miru, dela in ednosti. Primerjal jo je v tem pogledu Švici. Njegov govor so mu zamerali. Pogajanja se danes nadaljujejo.

Volitve v angleški parlament so izvršene. Na videz so si priborili konservativci večino mandatov; če pa se vzame stvar s pravega stališča, vidimo, da je zmaga na strani delavske stranke, takozvane »Labour Party«. S tem je podana podlaga za revizijo dosedanje angleške zunanje politike, katero hoče delavska stranka zvrniti v drugo stran. Strankin program zahteva predvsem revizijo mirovnih pogodb, ker ne temelje na pravičnosti, dalje primerno znižanje reparaacij, oddajo imetja, podružabljenje socialno važnih podjetij, neodvisnost Egipta in Mezopotamije ter samovlada Indije. Če se delavska stranka posreči ta program izvesti, bo pač stala Anglija na čelu kulturnih držav!

Tudi francoska politika kaže znake novega duha. Vladna večina se, kakor povsod, pogreza v lastnem blažu. Zato so se opogumili levičarski radikali, ki so napovedali vladnim strankam odkrit in odločen boj. Boj je bil otvorjen s kongresom radikalne stranke. Morda bo tudi ta pokret v francoski politiki popustljivejši v reparacijskem vprašanju in dalekovidnejši pri urejevanju mednarodnih odnosov.

Italija ima zopet opraviti z uporniki v Abesiniji. Tam doli tudi nikoli ne bo reda in miru. Reda in miru pa ni niti v državi sami. Parlament sicer zboruje, a ne kaže njegovo delovanje nikakršnih uspehov. Poslanci se v parlamentu prav neresno prepirajo in oštevajo, vlada prehaja iz ene krize v drugo, fašisti pa vganjajo svoje pustolovščine na račun delavnega ljudstva.

Po padcu vlade v Nemčiji je bil tajni svetnik Cuno poverjen s sestavo nove vlade. Dasi je

izjavil, da prevzame v novo vlado vse člane prejšnjega Wirthovega kabineta, se mu vendar ni posrečilo sestaviti vlade. Po daljšem razpravljanju pa je državni predsednik Cuno ponovno poveril, naj sestavi vlado. Cuno je nalogo sprejel in namerava sestaviti nepolitično poslovno ministristvo.

V Avstriji se je bati nadaljnega naraščanja brezposelnosti, ker vlada odpušča iz službe državne nameščence. Na zborovanju socialističnih strokovnih organizacij se je ugotovilo, da je sedaj v Avstriji 100.000 oseb brez dela, od katerih tretjina ne dobiva nobene podpore. Avstrija gre iz hudih časov v še hujše.

Turški sultan, ki je pobegnil na Malto, je izjavil, da je to storil le radi svoje osebne varnosti, da pa vzdržuje pravice ki jih ima do prestola. Angorska vlada je med tem že izvolila novega kalifa vrhovnega verskega poglavarja Turkov.

Prisiljeni po splošnem političnem položaju in na prigovarjanje hrvatskih gospodarskih krogov je Hrvatski blok jel misliti na aktivno sodelovanje v parlamentu. Poslal je svoje delegate v Zemun, ki so se hodili pogajati v Beograd z zastopniki opozicije, pa tudi z vladnimi strankami. Do pozitivnih rezultatov ni prišlo, ker se Radić še ni odločil in ker dela minister Pribičević z vsemi silami proti blokaški akciji.

V področju narodne skupščine so se konstituirali nekateri odbori, kakor odbor za uradniško vprašanje, odbor o občinskem vprašanju v Dalmaciji, donavski odbor itd. Z delom še niso prišli nikamor naprej!

Spor med kraljevo rodbino in med princem Jurijem je poravnana in princ že prihaja na dvor obedovat. Nekaj časa bo še bival v Srbiji, nato pa odpotuje na trajno bivanje v Švici.

Demokratski minister dr. Žerjav in »Kmetijac« Pucelj sta si skočila v lase radi izvozne carine na svinje. Pucelj bi rad carino znižal, a dr. Žerjav je proti tej nakani: Kdo ve kaj tiči za tem?

Čim bolj se bližajo volitve v Ljubljanski občinski svet, tem bolj živahno sliko nudi bojno polje. Mestoma je boj popolnoma neumesten, da celo delovanje vreden. Nekateri politični bojjevniki ne poznajo morale in si pomagajo v borbi z lažjo, natolcevanjem in zavijanjem.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).
Izdajatelj: France Svetek.
Odgovorni urednik:
Ivo Meznarič.

Konsumno društvo za Slovenijo

Poštni predal št. 13.
Telefon interurban št. 178.

Ljubljana.

Poštni ček. rač. št. 10 532.
Brz. nasl. »Kodes« Ljubljana.

HRANILNI ODDELEK

naznanja, da je s 1. novembrom 1922

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na . . . 6%

za vloge proti četrtletni odpovedi na 6½%

za vloge proti polletni odpovedi na 7%

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadrage!

!! Vlagajte vse svoje prihranke v lastno hranilnico !!